

Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη και Κίνα: Παράδειγμα ενίσχυσης Δεσμών Πολιτισμού

Η επικοινωνία Ανατολής και Δύσης κατά τη διάρκεια της Ιστορίας δεν υπήρξε πάντοτε εύκολη. Κατά την αρχαιότητα και το μεσαίωνα η απόσταση αποτελούσε εμπόδιο για επαφές και αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο κόσμων. Έτσι, οι δυο αρχαίοι πολιτισμοί παρουσιάζουν πολλές διαφορές, κυρίως σε ό,τι αφορά τις πολιτικές και κοινωνικές δομές καθώς και τις ανθρώπινες συμπεριφορές. Είναι αξιοσημείωτο πάντως το γεγονός ότι η φιλοσοφική σκέψη αναπτύχθηκε παράλληλα στην αρχαία Ελλάδα και την Κίνα.

Οι κατακτήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου έφεραν τους δυο πολιτισμούς πιο κοντά. Και ενώ σπαράγματα αρχαιοτήτων και κατάλοιπα από την ελληνιστική εποχή δείχνουν σημεία ώσμωσης, οι δυο κόσμοι συνέχισαν να ακολουθούν παράλληλες αλλά εν πολλοίς ανεξάρτητες πορείες στους αιώνες.

Κατά τους επόμενους αιώνες, η κατάσταση στην Κεντρική Ασία δεν ευνόησε την επικοινωνία Ανατολής και Δύσης. Επιθέσεις λαών που εξόρμησαν από τη Σκανδιναβία και την Ασιατική Στέπα, Ούννων, Τούρκων και Μογγόλων, διέλυσαν τη Δυτική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και ανάγκασαν το Βυζάντιο και την Κίνα να περιχαρακωθούν αμυντικά, ενώ η επικράτηση των Αράβων πιο νότια επίσης δε βοήθησε την άμεση επικοινωνία Ευρώπης με Κίνα.

Κατά τον ευρωπαϊκό μεσαίωνα, έμποροι και ταξιδιώτες όπως ο Μάρκο Πόλο, γύριζαν από την Άπω Ανατολή με πληροφορίες για έναν σπουδαίο πολιτισμό, ενώ

ο χερσαίος δρόμος του μεταξίου ένωνε μέσω του εμπορίου, έμμεσα, τους δυο κόσμους.

Την εποχή της Αναγέννησης στην Ευρώπη, η Κίνα υπό τη δυναστεία των Τσινγκ γνώρισε άνθιση στα γράμματα και τις τέχνες, αλλά στις αρχές του δέκατου ένατου αιώνα, μπήκε σε πορεία πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής παρακμής. Είναι η εποχή που η Δύση επεκτείνει την ισχύ της παγκοσμίως. Ο «πόλεμος του οπίου» επέφερε βαθιά τραύματα στους Κινέζους, που μέχρι σήμερα δεν έχουν πλήρως επουλωθεί, ενώ ακολούθησαν οι πόλεμοι με την Ιαπωνία με νέα συλλογικά τραύματα.

Με το τέλος του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου αναδύεται η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, η οποία μετά από μια περίοδο εσωτερικής αναδιοργάνωσης, αναπτύσσεται ραγδαία, έχοντας φθάσει πλέον στο οικονομικό επίπεδο των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.

Σήμερα, το σπουδαίο γεωπολιτικό αποτύπωμα της σύγχρονης Κίνας σε έναν κόσμο που όλο μικραίνει, επιδρά καταλυτικά στην παγκόσμια διπλωματία, στο εμπόριο και στην οικονομία. Η δημιουργική συνεργασία μεταξύ Δύσης και Ανατολής προϋποθέτει γνώση και κατανόηση της ιστορικής και πολιτιστικής ταυτότητας του άλλου. Αυτή την ανάγκη έρχονται να καλύψουν πολιτιστικοί και εκπαιδευτικοί οργανισμοί σε Αμερική, Κίνα και Ευρώπη.

Το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη και η Κίνα

Το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη ανάμεσα στους κύριους καταστατικούς του σκοπούς περιλαμβάνει την προαγωγή, σε ελληνικό και διεθνές επίπεδο, του ελληνικού πολιτισμού γενικώς και ιδιαίτερα, των ελληνικών γραμμάτων και της ιστορικής και ναυτικής έρευνας.

Στην κατεύθυνση της προώθησης & ανάδειξης της ελληνικής γλώσσας, του πολιτισμού και της ιστορικής γνώσης, το Ίδρυμα επενδύει στη Δυτική Ευρώπη με τη δημιουργία και τη στήριξη της Έδρας Νεοελληνικών Σπουδών «Μαριλένα Λασκαρίδη» στο Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ και με άλλες εκπαιδευτικές και πολιτιστικές πρωτοβουλίες σε Ευρώπη και Αμερική. Στο ίδιο αυτό πλαίσιο φιλοδοξίας του Ιδρύματος είναι και η ενίσχυση της μελέτης των Ελληνικών Σπουδών και στην Κίνα. Έτσι, το Ίδρυμα, από το 2015, ξεκίνησε επαφές και με κινεζικούς φορείς εκπαίδευσης και πολιτισμού, που οδήγησαν σε πρωτοβουλίες και δράσεις που φέρνουν την Ελλάδα και την Κίνα πιο κοντά στο χώρο του πολιτισμού.

Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη και Πανεπιστήμιο Tsinghua

Τον Οκτώβριο του 2015, το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη και το Ερευνητικό Κέντρο Σχέσεων Κίνας-ΕΕ της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Tsinghua προχώρησαν σε ένα καθοριστικό πρώτο βήμα για την ενίσχυση της κατανόησης Ανατολής – Δύσης σε διεθνές επίπεδο. Εγκαινίασαν ένα διαπολιτισμικό πρόγραμμα, χορηγούμενο από το Ίδρυμα, του οποίου σκοπός είναι η υποστήριξη και προώθηση των Κλασικών και Νεοελληνικών Σπουδών μέσω της ακαδημαϊκής έρευνας και ανταλλαγές πανεπιστημιακών καθηγητών και φοιτητών των δύο χωρών.

Η συνεργασία αυτή εγκαινιάστηκε την Κυριακή 25 Σεπτεμβρίου 2016, στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Tsinghua, όπου το Ίδρυμα παρουσίασε έκθεση βιβλίων με θέμα *Ελληνική Γλώσσα: Οι Ρίζες του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού*. Μέχρι το τέλος του 2016 εκτέθηκαν σπάνιες εκδόσεις έργων που ανήκουν στην Ιστορική Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος, τα οποία τυπώθηκαν μεταξύ 1534 και 1850. Αντιπροσώπευαν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων σχετικών με την ελληνική γλώσσα: γραμματική, σύνταξη, φωνητική, διαλέκτους, την ιστορία της γλώσσας, καθώς και μεθόδους εκμάθησης αρχαίων, βυζαντινών και νέων ελληνικών, ως μητρικής και ως ξένης γλώσσας.

Με αφορμή τα εγκαίνια της έκθεσης, στο Πανεπιστήμιο διεξήχθη σεμινάριο με θέμα *Ελληνική Γλώσσα: Οδηγός της Δυτικής Σκέψης*. Κεντρική ομιλία απηύθυνε ο καθηγητής Γεώργιος Μπαμπινιώτης, τ. Υπουργός Παιδείας και Πρύτανης του

Πανεπιστημίου Αθηνών, ενώ ο Πρόεδρος του Ιδρύματος, κύριος Πάνος Λασκαρίδης παρουσίασε στο Κέντρο Διπλωματικών Ερευνών Carnegie-Tsinghua, τις σχέσεις της Ελληνόκτητης Ναυτιλίας με την Κίνα και τις μελλοντικές προοπτικές.

Από το 2016, με εξαίρεση τα χρόνια της πάνδημης υγειονομικής κρίσης του 2020 - 2022 το Ίδρυμα στέλνει στο Πεκίνο ανά δύο Έλληνες καθηγητές κάθε χρόνο, οι οποίοι παρουσιάζουν σεμιναριακές διαλέξεις και μαθήματα σχετικά με την αρχαία και σύγχρονη Ελλάδα και τον πολιτισμό της. Μεταξύ αυτών, καθηγητές ελληνικής και ευρωπαϊκής ιστορίας και φιλοσοφίας και διατελέσαντες υπουργοί της Ελληνικής Δημοκρατίας. Παράλληλα, κάθε χρόνο το Ίδρυμα δέχεται μικρό αριθμό φοιτητών του Πανεπιστημίου και τους φέρνει σε επικοινωνία με Έλληνες καθηγητές, ανάλογα με το αντικείμενο των σπουδών τους.

Πολύ σημαντική στιγμή της συνεργασίας του Ιδρύματος με το Πανεπιστήμιο Τσίνγκουα αποτέλεσε η ομιλία του τότε Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας, κ. Προκοπίου Παυλοπούλου στο Πανεπιστήμιο, στις 15 Μαΐου 2019, στο πλαίσιο της επίσημης επίσκεψής του στο Πεκίνο.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκφώνησε ομιλία με θέμα τη συμβολή της ελληνικής γλώσσας στον διάλογο των πολιτισμών. Παρουσίασε τις ομοιότητες και τις διαφορές του Πολιτισμού σε Ανατολή και Δύση, όπως τις αποτύπωσε ο Γάλλος διανοούμενος André Malraux σε δοκίμιό του το 1926 και συμπέρανε πως «ο Ελληνικός Πολιτισμός είναι, εκ γενετής, ο πιο κατάλληλος και διαθέσιμος για ένα γόνιμο διάλογο μεταξύ Πολιτισμών. Η διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας στην Κίνα, την οποία με τόσο σοφία και στοργή καλλιεργεί το Πανεπιστήμιό σας, είναι, πέρα από την αυτονόητη αξία της εκμάθησής της, πραγματική προσφορά στον Διάλογο μεταξύ των δύο μεγάλων Πολιτισμών μας.»

Συνεργασία Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη με Κινεζική Ακαδημία Κοινωνικών Επιστημών

Τον Νοέμβριο του 2019, ο Πρόεδρος του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη Πάνος Λασκαρίδης και ο Πρόεδρος της Κινεζικής Ακαδημίας Κοινωνικών Επιστημών (Chinese Academy of Social Sciences, CASS) Καθηγητής Xie Fuzhan, παρουσία του ηγέτη της Κίνας Σι Τζινπίνγκ και του Έλληνα Πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη, υπέγραψαν στο Μέγαρο Μαξίμου την ίδρυση «Κέντρου Κινεζικών Μελετών».

Το Κέντρο Κινεζικών Μελετών, το οποίο στεγάζεται σε χώρο του Ιδρύματος στον Πειραιά, δημιουργήθηκε στο πνεύμα της συνεργασίας και της προώθησης των πολιτιστικών και ακαδημαϊκών σχέσεων των δύο χωρών, με άξονα τις Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες. Το Κέντρο Κινεζικών Μελετών, προωθεί τη γνωριμία του κινεζικού πολιτισμού στην Ελλάδα και του ελληνικού πολιτισμού στην Κίνα και την παραγωγή επιστημονικού έργου στους τομείς των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών με διαλέξεις, σεμινάρια και συνέδρια στην Ελλάδα και στην Κίνα.

Στα συνέδρια και τα σεμινάρια που λαμβάνουν χώρα έκτοτε, έχουν παραστεί και μιλήσει προσωπικότητες με γνώση και επίδραση στις ελληνοκινεζικές πολιτιστικές σχέσεις, πανεπιστημιακοί, υπουργοί και πρέσβεις της Ελλάδας στην Κίνα και της Κίνας στην Ελλάδα, αναλύοντας τον κομβικό ρόλο της Ελλάδας στο εμπόριο, τη ναυτιλία και την οικονομική διασύνδεση μεταξύ Ανατολής και Δύσης, μέσα από το πρίσμα των πολιτιστικών σχέσεων και ανταλλαγών των δυο χωρών.

Πανδημία Covid 19

Το φθινόπωρο του 2019 ξέσπασε η πανδημία του covid-19. Το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη, στην αρχή της κρίσης έκανε δωρεά σημαντικού αριθμού масκών και άλλου υγειονομικού υλικού στην Κίνα. Η κίνηση αυτή εκτιμήθηκε δεόντως από την κινεζική πλευρά, η οποία πολύ σύντομα όταν η κρίση άγγιξε και την Ελλάδα, ανταποκρίθηκε δυναμικά, προσφέροντας με τη σειρά της 13,5 εκατομμύρια μάσκες στο σύστημα υγείας της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό, για την κάλυψη νοσηλευτικών αναγκών της χώρας, το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη από τις αρχές Μαρτίου μέχρι τα τέλη Μαΐου του 2020, προμηθεύθηκε και δώρισε στο Υπουργείο Υγείας 80.000 ιατρικές μάσκες, 15.000 μάσκες χειρουργείου, καθώς και 25 αναπνευστήρες, κατάλληλους για τη νοσηλεία 275 ασθενών. Δώρισε επίσης 1.000 παιδικές μάσκες στο Νοσοκομείο Παίδων Πεντέλης και μια συσκευή αιμοδιαδιήθησης στο Νοσοκομείο Αλεξανδρούπολης.

Κατά τη διάρκεια της αναγκαστικής διακοπής μετακινήσεων και συνεργασιών με φυσική παρουσία λόγω της πανδημίας του κορονοϊού, οι δράσεις μεταξύ του Ιδρύματος και του Πανεπιστημίου Tsinghua όπως και με την Κινεζική Ακαδημία Κοινωνικών Επιστημών περιορίστηκαν σε διαδικτυακά συνέδρια και σεμινάρια, με θεματικές σχετικές με την ιστορία των ελληνοκινεζικών σχέσεων από την αρχαιότητα και την αλληλεπίδραση των δυο λαών μέσω των επαφών, των επιρροών και της αμοιβαίας συλλογικής εικόνας από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

Επανεκκίνηση κοινών δράσεων

Από την άνοιξη του 2023 όμως, οι δράσεις του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη σε σχέση με την Κίνα επέστρεψαν στον κανονικό ρυθμό, με ανταλλαγές πανεπιστημιακών καθηγητών και φοιτητών και συνέδρια και σεμινάρια στην Αθήνα και στο Πεκίνο. Το Ίδρυμα συνέδραμε καθοριστικά την Ακαδημία Κοινωνικών Επιστημών στην προσπάθειά της να ανοίξει Κινεζική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα, στο πρότυπο της Βρετανικής Σχολής στην Αθήνα και άλλων ανάλογων σχολών κλασικών σπουδών. Τα εγκαίνια έλαβαν χώρα το φθινόπωρο του 2024. Παράλληλα, το Ίδρυμα χορήγησε την προμελέτη για τη δημιουργία του Μουσείου Εναλίων Αρχαιοτήτων στον χώρο του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς / COSCO ανοίγοντας το δρόμο για την κατασκευή του Μουσείου από το Υπουργείο Πολιτισμού με ευρωπαϊκή χρηματοδότηση.

Τον Σεπτέμβριο 2023 επισκέφθηκε το Ίδρυμα ο Πρόεδρος της Κινεζικής Ακαδημίας Κοινωνικών Επιστημών (Chinese Academy of Social Sciences, CASS) κ. Γκάο Σιάνγκ (Gao Xiang) συνοδευόμενος από επιτελείς του Ινστιτούτου Ευρωπαϊκών Σπουδών της Ακαδημίας. Η συνάντηση έγινε σε ιδιαίτερα θερμό κλίμα και συμφωνήθηκε η περαιτέρω εμβάθυνση των σχέσεων μεταξύ των δυο πλευρών, με έμφαση στον χώρο του πολιτισμού.

Αντίστοιχα, τον Νοέμβριο του 2024 ο πρόεδρος του Ιδρύματος κ. Πάνος Λασκαρίδης επισκέφθηκε την έδρα της Κινεζικής Ακαδημίας Κοινωνικών Επιστημών και αναγορεύθηκε επίτιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου της Ακαδημίας.

Ίδρυση «Κέντρου Νεοελληνικού Πολιτισμού Μαριλένα Λασκαρίδη» στο Πανεπιστήμιο Διεθνών Σπουδών Σαγκάης

Το 2025, το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη προχώρησε στην πιο εμβληματική συνεργασία με κινεζικά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Τον Μάιο του 2024 ο Πρόεδρος του Ιδρύματος, κ. Πάνος Λασκαρίδης, επισκέφθηκε την Πανεπιστημιούπολη Songjiang του Πανεπιστημίου Διεθνών Σπουδών της Σαγκάης (Shanghai International Studies University – SISU). Ο Πρύτανης του SISU, κ. Λι Γιανσόνγκ, υποδέχθηκε τους επισκέπτες.

Το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του Ιδρύματος για το Πανεπιστήμιο της Σαγκάης κεντρίσθηκε από το γεγονός ότι το σπουδαίο αυτό πανεπιστήμιο διακρίνεται στους τομείς της γλωσσολογίας και της λογοτεχνίας, ενώ έχει αναπτύξει ένα διεπιστημονικό εκπαιδευτικό σύστημα επτά κλάδων, όπως λογοτεχνία, παιδαγωγική, οικονομία και διασταυρούμενα πεδία. Ανάμεσα στις 54 γλώσσες που διδάσκονται στο SISU, το Τμήμα Νεοελληνικής Γλώσσας, το πρώτο και παλαιότερο της Κίνας, εδώ και πέντε δεκαετίες έχει συμβάλει σημαντικά στις εμπορικές και πολιτιστικές ανταλλαγές μεταξύ Κίνας και Ελλάδας, εκπαιδεύοντας πάνω από μια γενιά Κινέζων νεοελληνιστών.

Μετά τη συνάντηση, ο Πρόεδρος και ο Γενικός Διευθυντής του Ιδρύματος επισκέφθηκαν το Τμήμα Νεοελληνικής Γλώσσας, όπου συμμετείχαν σε διάλογο με φοιτητές και καθηγητές σχετικά με τη γλωσσική εκπαίδευση και τις πολιτιστικές ανταλλαγές. Οι επισκέπτες εντυπωσιάστηκαν από την απαγγελία ποιημάτων και τις θεματικές ομιλίες που παρουσίασαν οι φοιτητές.

Αποτέλεσμα της επίσκεψης του Προέδρου και του Γενικού Διευθυντή του Ιδρύματος στο Πανεπιστήμιο Διεθνών Σπουδών της Σαγκάης είναι η ίδρυση του «Κέντρου Νεοελληνικού Πολιτισμού Μαριλένα Λασκαρίδη» στο τμήμα νεοελληνικών σπουδών του πανεπιστημίου, με την υποστήριξη του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη. Σκοπός του είναι η προαγωγή του ελληνικού πολιτισμού, μέσα από τη λογοτεχνία, την ποίηση και τις τέχνες. Τα εγκαίνια του Κέντρου αυτού έλαβαν χώρα στις 11 Οκτωβρίου 2025. Το Πανεπιστήμιο παραχώρησε κατάλληλο χώρο μέσα στην Πανεπιστημιούπολη Songjiang και το Ίδρυμα τον διαμόρφωσε κατάλληλα σε πολυχώρο πολιτισμού, με βιβλιοθήκη, χώρο μελέτης και εργασίας, κατάλληλο για συσκέψεις και συναντήσεις καθώς και για σεμινάρια και εκδηλώσεις. Προκειμένου οι φοιτητές να αποκτήσουν άμεση πρόσβαση στις νεοελληνικές σπουδές, το Ίδρυμα προικοδότησε τη βιβλιοθήκη του Κέντρου με τα σημαντικότερα λογοτεχνικά έργα του νεότερου ελληνισμού. Η συμφωνία μεταξύ του Ιδρύματος και του Πανεπιστημίου έχει διάρκεια ισχύος 20 χρόνια, με δυνατότητα ανανέωσης επ' αόριστον.

Επιλογος

Πολιτισμός είναι φάρος που δείχνει την πορεία προς ένα κόσμο όπου ο αμοιβαίος σεβασμός και αλληλοκατανόηση οδηγεί σε ειρηνική συμβίωση και πρόοδο προς όφελος της ανθρωπότητας.

Η στήριξη των ελληνικών σπουδών μέσα από την Έδρα Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Άμστερνταμ στη Δύση, συμπληρώνεται από την αντίστοιχη στήριξη μέσα από τρεις σημαντικούς φορείς παιδείας και πολιτισμού της Κίνας, το Πανεπιστήμιο Τσίνγκουα του Πεκίνου, την Κινεζική Ακαδημία Επιστημών και το Πανεπιστήμιο Διεθνών Σπουδών της Σαγκάης.

Οι δράσεις και οι συνεργασίες του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη, αποτελούν σημαντικό παράδειγμα ουσιαστικής συμβολής στο έργο της προαγωγής των Ελληνικών Γραμμάτων στο εξωτερικό, όχι μόνο στη Δύση, η οποία συγγενεύει άμεσα με τον Ελληνορωμαϊκό πολιτισμό, αλλά και στην Ανατολή, όπου η Κινεζική σκέψη και ο πολιτισμός αναπτύχθηκαν παράλληλα αλλά εν πολλοίς ανεξάρτητα από τη Δύση. Με αμοιβαίο τρόπο, μέσω του Κέντρου Κινεζικών Σπουδών CASS-ALF, το Ίδρυμα προωθεί τις κινεζικές σπουδές στη λογοτεχνία και την τέχνη στην Ελλάδα. Πρόκειται για ένα σημαντικό πρότυπο ενίσχυσης πολιτιστικών δεσμών στην αναζήτηση ενός καλύτερου κόσμου για τις μελλοντικές γενιές.